

Asia: VN/23585/2023

Lausuntopyyntö yleisen tietosuoja-asetuksen toimivuudesta ja sen soveltamiseen liittyvistä kokemuksista

Lausunnonantajan lausunto

Mitkä ovat olleet yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiseen liittyvät merkittävimmät hyödyt ja haasteet?

Hyödyt:

Tietosuoja-asetus on muodostunut laajalti tunnetuksi ja sovelletuksi. Myös pienestä maasta tulevan toimijan on ollut helppo vedota globaalisti standardiksi muodostuneeseen tietosuoja-asetukseen. Huomattavaa merkitystä on myös sillä, että kysymys on suoraan sovellettavasta asetuksesta eikä kansallisella lainsäädännöllä täytäntöön pantavasta direktiivistä.

Haasteet:

ETA:n ulkopuolisten toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö on muuttunut haasteellisemmaksi ja huomattavasti enemmän dokumentointia vaativaksi.

Merkittävä haaste liittyy tietosuoja-asetuksen toimeenpanon aiheuttamiin kustannuksiin rekisterinpitäjille. Tulisi miettiä, kuinka tarkoituksenmukaisesti resursseja käytetään tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanossa julkisella ja yksityisellä sektorilla. Tämä liittyy erityisesti henkilötietojen käsittelijöiden arviointiin tiedonsiirtojen osalta (riittävät suoja-toimet), vaikutustenarviointien laatimiseen sekä rekisterinpitäjän mahdollisesti suorittamiin henkilötietojen käsittelijöiden auditointeihin. Huomattavasti kustannustehokkaampaa olisi, jos arviot tiedonsiirroista, vaikutustenarviot ja auditoinnit toteutettaisiin keskitetysti ilman, että jokainen rekisterinpitäjä laatii niitä itsenäisesti ja maksaa näistä aiheutuvat kustannukset tai velvoitteita asetettaisiin henkilötietojen käsittelijöille suoraan lainsäädännössä. Esimerkkinä voidaan mainita Microsoftin O365 palvelut, joita Suomessa ja EU:ssa käytetään laajamittaisesti. Nykymalli, jossa jok'ikinen (julkisen sektorin) rekisterinpitäjä tekee lukemattomia arvioita itse, vaihtelevalla osaamistasolla tulee (yhteiskunnalle) kalliiksi, eikä se edistä rekisteröidyn suojan tasoa parhaalla mahdollisella tavalla.

Onko tietosuojalaki koettu yleisesti toimivaksi? Minkälaisia haasteita sen soveltamisessa on ilmennyt?

Tietosuojalaki on kokonaisuutena kohtuullisen onnistunut. Soveltamisen haasteena ovat paikoitellen runsaat viittaukset tietosuoja-asetukseen (esimerkiksi 27, 31 ja 32 pykälissä). Käytännössä on erittäin työlästä selvittää, miten runsaasti viittauksia sisältävissä pykälissä tarkoitettua henkilötietojen käsittelyä tosiasiallisesti säännellään.

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamaa sääntelyliikkumavaraa käytetty EU:ssa ja Suomessa tarkoituksenmukaisella tavalla? Jos ei, miten ja minkälaisia tilanteita varten tietosuoja-asetuksen sääntelyliikkumavaraa tulisi käyttää eri tavoin kuin on tehty?

Hallintolain uudistus, joka mahdollistaa automaattisen ratkaisemisen, on hyvä esimerkki onnistuneesta sääntelyliikkumavaran käytöstä.

Suomessa tehty ratkaisu siitä, että tieteellisessä tutkimuksessa voidaan käyttää käsittelyperusteena yleistä etua, on ollut toimiva. Toisaalta tämän liikkumavaran jättäminen asetuksessa on johtanut erilaisiin käsittelyperusteisiin – osassa Eurooppaa henkilötietoja käsitellään tieteelliseen tutkimukseen rekisteröidyn suostumuksen perusteella.

Millä toimialoilla yleistä tietosuoja-asetusta on pantu täytäntöön tehokkaasti ja onnistuneesti huomioiden asetukselle asetetut tavoitteet edistää rekisteröityjen oikeuksien ja vapauksien toteutumista sekä edistää tiedon vapaata liikkuvuutta EU-alueella?

-

Minkälaisia haasteita on ilmennyt yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen lainsäädännön tai muun EU-lainsäädännön yhteensovittamisessa eri soveltamistilanteissa?

Julkisuuslain ja tietosuojalainsäädännön yhteensovittaminen on toisinaan haastavaa (erityisesti Julkl 16.3§, henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen luovuttaminen sähköisessä muodossa).

Onko eri jäsenvaltioiden tietosuojalainsäädäntöjen eroavaisuuksiin ja täytäntöönpanoon liittyen tunnistettu haasteita? Jos on, minkälaisia haasteita?

Tietosuojaviranomaisten eritahtinen eteneminen aiheuttaa välillä hieman kummallisia tilanteita sekä kansalaisten että yritysten kannalta. Esimerkiksi keväällä 2023 ChatGPT oli hetken aikaa kielletty Italiassa, mutta sallittu muualla Euroopassa. Myös evästeiden käyttöön liittyvä ohjeistus oli pitkään hyvin eritasoisia eri puolilla Eurooppaa.

Ovatko Euroopan tietosuojaneuvoston antamat ohjeet auttaneet käytännön soveltamistilanteisiin liittyvien ratkaisujen tekemisessä? Mitä yleisen tietosuoja-asetuksen tulkintaa koskevia ohjeita vielä tarvittaisiin?

Osasta ohjeita on ollut hyötyä. Ohjeiden tulisi kuitenkin olla tiiviimpiä ja konkreettisempia. Ohjeiden sisältämät esimerkkitaupaukset ovat havainnollisia.

Lisäohjeistusta tarvitaan erityisesti tieteelliseen tutkimukseen. Euroopan komissio esitti 8.7.2020 Euroopan tietosuojaneuvostolle pyynnön selvittää tiettyjä tietosuoja-asetuksen vaatimuksia erityisesti terveystutkimuksen osalta yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi. Pyyntö sisälsi konkreettisia kysymyksiä. Euroopan tietosuojaneuvosta jätti kuitenkin vastaamatta useisiin komission esittämiin kysymyksiin (2.2.2021) ja totesi, että se ottaa niihin kantaa ohjeissa, jotka ovat valmisteltavana vuoden 2021 kuluessa. Tieteellistä tutkimusta koskevia ohjeita ei ole edelleenkaan

annettu. Tästä on ollut haittaa asetuksen yhdenmukaiselle soveltamiselle. Kenties olennaisin avoinna oleva kysymys on se, kuinka tarkasti rekisteröityä tulee informoida mahdollisesta jatkotutkimuskäytöstä. On jossain määrin erikoinen tilanne, että oikeustoimikelpoinen täysi-ikäinen henkilö voi päättää esimerkiksi lisensoida tekijänoikeuden alaisen teoksensa peruuttamattomasti yleiseen käyttöön tai päättää elinluovutuksesta, mutta hän ei voi halutessaan päättää henkilötietojensa luovuttamisesta tieteellisen tutkimuksen käyttöön. Tilanne on tieteellisen tutkimuksen kannalta kestävä, mikäli myös pseudonyymit tiedot määritellään aina henkilötiedoiksi (kuten EDPS ja Tietosuojavaltuutettu katsovat). Liian tiukasta tulkinnasta on haittaa kerättyjen tietojen hyödyntämisen kannalla ja eurooppalaisen tieteellisen tutkimuksen kilpailukyvyille suhteessa muuhun maailmaan. Rekisteröityjen yksityisyydensuoja ja tutkimusaineistojen tarkoituksenmukainen hyödyntäminen on mahdollista yhdistää, mutta asia kaipaisi huolellista pohdintaa ja selkeitä, käytännönläheisiä linjauksia. Mikäli Euroopan tietosuojaneuvosto katsoo tietosuoja-asetuksen 5 artiklan nykyisen muotoilun rajoittavan johdantolauseessa 33 mainittua väljemmän suostumuksen mahdollisuutta kohtuuttomasti, tulisi harkita myös tietosuoja-asetuksen muuttamista tieteellisen tutkimuksen kannalta sallivampaan suuntaan. Samaan aikaan tulisi varmistaa, että jatkokäytön mahdollisuudet ovat yhtä lailla olemassa, mikäli tieteellisessä tutkimuksessa käytetään käsittelyperusteena 6(1)e artiklan mukaista yleistä etua.

Onko edustamanne organisaatio ollut mukana laatimassa yleisen tietosuoja-asetuksen 40 artiklan mukaisia käytännesääntöjä tai harkinnut niiden laatimista? Mitkä ovat käytännesääntöjen laatimiseen liittyviä merkittävimpiä hyötyjä ja haasteita?

Emme ole olleet mukana 40 artiklan mukaisia käytännesääntöjä laatimassa.

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanoon liittyvä seuraamusjärjestelmä Suomessa tehokas ja tarkoituksenmukainen? Mitä merkittävimpiä hyötyjä ja haasteita seuraamusjärjestelmään liittyy?

Ohjaus ja neuvonta

Keskeinen haaste nykytilanteessa, on, että ennakkollinen ohjaus ja neuvonta puuttuu kansallisella tasolla. Sen sijaan on käyttöön otettu jälkikäteinen ja hidas sanktiointimenettely. Tämä on selkeä heikennys suhteessa aiempaan, jolloin viranomaisohjausta ja neuvontaa oli saatavilla. On vaikea arvioida, johtuuko tämä viranomaisen resurssipulasta vai haluttomuudesta ottaa kantaa siksi, ettei viranomaisen sulkisi pois joitain toimintamahdollisuuksiaan epäilyssä rikkomustilanteessa. Rekisterinpitäjien kannalta tilanne on hankala, koska valtaosa haluaa kuitenkin toimia oikein. Kattavamman neuvonnan lisäksi tietosuoja-asioiden puolella voisi olla tarvetta myös verotuksessa käytettävää ennakkopyyntö-/ennakkoratkaisumenettelyä vastaavalle järjestelmälle. Samoin kuin verotuksessa, tietosuoja-asioissa on tilanteita, jossa henkilön/yhteisön on tarpeen tietää, kuinka viranomaisen tulee lakia tulkitsemaan käsillä olevassa yksittäistapauksessa.

Tietoturvaloukkausten käsittely

Tietosuoja-asetus asettaa rekisterinpitäjille laajan velvollisuuden raportoida henkilötietojen tietoturvaloukkauksista kansalliselle valvontaviranomaiselle. Ilmoitus on tehtävä 72 tunnin kuluessa siitä, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon loukkauksesta. Valvontaviranomaista ei näidenkään ilmoitusten käsittelyn osalta ole resursoitu riittävästi, sillä valvontaviranomainen tyypillisesti palaa

asiaan hyvin pitkän ajan kuluttua. Tämä herättää kysymyksiä siitä, onko valvontaviranomaiselle ilmoittamiskynnys asetettu liian matalalle, pitäisikö kotimaista valvontaviranomaista resursoida paremmin myös tältä osin vai tulisiko valvontaviranomaisen keskittyä ainoastaan niihin ilmoituksiin, joissa on ilmeistä, että 58(2) artiklan mukaisia korjaavia toimivaltuuksia tullaan käyttämään.

Hallinnollinen seuraamusmaksu

On ollut tarkoituksenmukainen valinta jättää julkisyhteisöt hallinnollisen seuraamusmaksun ulkopuolelle. On myös perusteltua, että näissä tilanteissa mahdollinen hallinnollinen seuraamusmaksu voi kohdentua vain henkilötietojen käsittelijään.

Hallituksen esityksessä tietosuojalaiksi (HE 9/2018 vp s. 56-57) viranomaiseen kohdistuvaa seuraamusmaksua pidettiin nykyisen oikeusjärjestelmän kannalta vieraana menettelynä. Samoin tunnistettiin, että seuraamusmaksulla ei olisi toiminnan budjettiluontoisuus huomioiden vastaavaa vaikutusta kuin yksityisellä sektorilla.

Nämä perustelut ovat edelleen päteviä. Viranomaiset toimivat yleisen edun mukaisia tehtäviä varten julkisia varoja käyttäen. Viranomaisilla ei ole kannustimia suhtautua tietosuojalainsäädännön noudattamiseen kevyesti suurempaa liikevoittoa tavoitellen. Tietosuojavelvoitteiden noudattamisesta huolehditaan niillä budjettivaroilla, osana muuta toimintaa, mitä viranomaiselle on myönnetty. Viranomaiselle määrätty seuraamusmaksu ei johtaisi toiminnan korjaamiseen vaan olisi pois viranomaisen budjetista, heikentäen viranomaisen kykyä jatkossa huolehtia lakisääteisistä velvoitteistaan (tietosuojalainsäädännön noudattaminen mukaan lukien).

Ovatko yleisen tietuoja-asetuksen kansainväliset tiedonsiirtomekanismit toimivia vai tulisiko niitä kehittää edelleen ja miten niitä tulisi kehittää edelleen? Mitkä ovat olleet kansainvälisiin tiedonsiirtoihin liittyvät merkittävimmät hyödyt ja haasteet?

Kokonaisuutena arvioiden kansainväliset tiedonsiirtomekanismit eivät ole toimivia. Niiden soveltaminen on työlästä ja aiheuttaa juridista epävarmuutta. Läheskään aina ei ole selvää, että tietuoja-asetuksen tiedonsiirtomekanismien soveltaminen koituu eurooppalaisen rekisteröidyn tai yhteisön eduksi.

Yksi keskeinen ongelma on Yhdysvaltoihin tehtävien tiedonsiirtojen edellytysten jatkuva muuttuminen (Safe Harbour, Privacy Shield, komission päätös Yhdysvaltojen tietosuojan tason riittävydestä) Tämä aiheuttaa rekisterinpitäjille (joiden toiminta on enenemässä määrin pilvipalvelujen toimittajien varassa) merkittävää epävarmuutta.

Mallisopimuslausekkeiden edellyttämä maa- ja käyttötapauskohtainen analyysi on erittäin hankala tehtävä yksittäisille rekisterinpitäjille. Vaikeudet alkavat usein jo siitä, että rekisterinpitäjän on vaikea saada käsittelijältä tietoa siitä, mihin maihin käsittelijän tarjoamassa palvelussa oltaisiin tietoa siirtämässä. Tilanne ei muutu yhtään helpommaksi silloin, kun rekisterinpitäjän tulisi pystyä arvioimaan kohdemaan tietosuojalainsäädännön tasoa ja rekisteröidyille aiheutuvaa riskiä suhteessa eurooppalaiseen tasoon. Tähän tulisi ehdottomasti kehittää jokin keskitetty järjestelmä.

Tiedonsiirtoja arvioitaessa tietuoja-asetus ei mahdollista henkilötiedon luonteen huomioimista tiedonsiirtoja arvioitaessa, mikä johtaa kohtuuttomaan lopputulokseen. Esim. pelkkien

sähköpostiosoitteiden siirto EU/ETA alueen ulkopuolelle voi estyä mallisopimuslausekkeiden ja niitä täydentävien teknisten suojatoimien riittämättömyyteen.

Tiedonsiirtojen sääntely on liian kattavaa ja epätarkoituksenmukaista myös tilanteessa, jossa henkilötietoa siirretään ETA:n ulkopuolelta ETA:n sisälle ja takaisin. ETA:n sisällä toimivan käsittelijän tulee tehdä tietosuoja-asetuksen mukainen tietojenkäsittelysopimus, vaikka se saisi käsiteltäväkseen tietoja rekisterinpitäjältä, johon tietosuoja-asetus ei sovellu (EDPB Guidelines , päivitetty 12.11.2019, s. 12). Samoin ETA:n sisällä toimivan käsittelijän tai rekisterinpitäjän täytyy arvioida riskejä ja valita tietosuoja-asetuksen V-luvun mukainen tiedonsiirtoeruste myös tilanteessa, jossa ETA:n ulkopuolella toimiva rekisterinpitäjä saa takaisin käytännössä saman datan, jota se on ETA:n sisäpuolelle luovuttanut (EDPB Guidelines 05/2021, päivitetty 14.2.2023, s. 10). Tämä vaikeuttaa ETA:n sisällä toimivien yritysten ja yhteisöjen toimimista tietojen käsittelijänä ETA:n ulkopuolisille tahoille ja tekee ETA:n sisällä toimivasta käsittelijästä vähemmän houkuttelevan yhteistyökumppanin.

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen ns. laajennettu alueellinen soveltamisala, joka kattaa myös EU:n markkinoilla toimivien kolmansien maiden toimijoiden suorittaman henkilötietojen käsittelyn, toiminut tarkoituksenmukaisella tavalla? Olisiko yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanoon liittyvää yhteistyötä kolmansien maiden kanssa tarpeen kehittää ja miten?

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen I lukuun – Yleiset säännökset

Henkilötiedon käsite ja erityiset henkilötietoryhmät

Kansallisen valvontaviranomaisen tulkinta on ollut, että pseudonymisoitu tieto on aina henkilötietoa, mikä hankaloittaa tällaisen aineiston jakamista (tiedonsiirtoja koskevat suojatoimet ja sopimukset). Tulkinta on säilynyt tällaisena huolimatta siitä, että eurooppalainen oikeuskäytäntö tukee henkilötietoluonteen määrittämistä suhteessa vastaanottajaan. Asian on ilmaissut hyvin selkeästi ICO: ”The status of data can change depending on who holds it. For example, pseudonymous data which you can still identify using a key or other separate identifiers might no longer be identifiable in the hands of a different organisation who does not have access to that key”. (Draft anonymisation, pseudonymisation and privacy enhancing technologies guidance February 2022). ICO:n kanssa linjassa on myös EU tuomioistuimen valituksenalainen ratkaisu (T-557/20, SRB v EDPS), joka annettiin 26.4.2023. Tuomiossa viitattiin vahvasti aiempaan tuomioon Breyer (C-582/14), jossa tarkasteltiin henkilötietoluonnetta suhteessa tiettyyn toimijaan. Nämä tapaukset tarkastelevat samaa asiaa kahdelta eri puolelta. Breyerissä tieto muuttui henkilötiedoksi tietyn toimijan hallussa olevien lisätietojen vuoksi, kun taas SRB-tapauksessa tieto ei ollut henkilötietoa johtuen vastaanottajan kyvyttömyydestä yksilöidä henkilöt vastaanottamastaan tietomassasta. Sääntelykohde eli henkilötiedon käsite ei hämmästyttävästi ole edelleenkaan selvä, vaan viranomaisohjeistus ja eurooppalainen oikeuskäytäntö ovat ristiriidassa.

Erityisten henkilötietoryhmien osalta on vaikeaa arvioida erityisesti, mitä tarkoittaa artiklassa mainittu ”rotu ja etninen alkuperä”.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen II lukuun – Periaatteet

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen III lukuun – Rekisteröidyn oikeudet

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IV lukuun – Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä

24, 25, 28 ja 32 artikloissa edellytettyjen asianmukaisten teknisten ja organisatoristen suojatoimien määrittely on usein haastavaa. Erityisesti näitä haasteita koetaan 28 (1) artiklan mukaisissa tilanteissa, joissa rekisterinpitäjän tulee arvioida antaako henkilötietojen käsittelijä ”riittävät takeet asianmukaisten teknisten ja organisatoristen toimien täytäntöönpanemiseksi niin, että käsittely täyttää tämän asetuksen vaatimukset ja sillä varmistetaan rekisteröidyn oikeuksien suojelu.”

Lähtökohtaisesti on hyvä asia, että 28(3) artiklassa määritellään, mitä rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän välisessä sopimuksessa on sovittava. Tämän artiklan sisältämät vaatimukset ovat kuitenkin erittäin kattavat. On ongelmallista, että 28 (3) artiklan mukaiset vaatimukset henkilötietojen käsittelijän kanssa tehtävälle sopimukselle ovat samanlaiset kaikkiin tilanteisiin. Lukuun ottamatta 32 artiklan mukaisia riskiperustaisesti määräytyviä teknisiä ja organisatorisia toimia, 28 artikla ei ota lainkaan huomioon käsiteltävien henkilötietojen määrää tai luonnetta, käsittelyn kestoa tai käsittelijän organisaatiomuotoa. Esimerkinomaisesti voidaan todeta, että samat muotomääräykset vaaditaan sekä sopimukselle, jossa organisaatio ulkoistaa merkittävän osan henkilötietojen käsittelystä esimerkiksi talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja tarjoavalle yritykselle, että sopimukselle, jossa luonnollinen henkilö esimerkiksi konsulttina toimiessaan käsittelee hyvin suppeaa henkilötietojen joukkoa rekisterinpitäjän omissa tietojärjestelmissä.

Kansallisesti esitetyt näkemykset siitä, että tieteellisten tutkimusten osalta tutkija on aina itse rekisterinpitäjä eivät lisää oikeusvarmuutta. Yliopistoilla ei ole edelleenkään selvyyttä siitä, kuinka rekisterinpitäjyyttä tulisi tulkita tieteellisissä tutkimuksissa, jotta tulkinta olisi varmasti lainmukainen. Tämä asettaa myös rekisteröidyt kohtuuttomaan tilanteeseen samoin kuin organisaatiot, jotka pyrkivät kohdentamaan henkilötietojen käsittely ja tietoturvaohjeita oikeille tahoille. Pahimmillaan virheellinen tulkinta johtaa merkittäviin ongelmiin kuten siihen, että henkilötiedot ovat vakavan tietoturvaloukkauksen kohteena (niitä on tallennettuna tietojärjestelmiin, joita rekisterinpitäjä ei hallinnoi ja joista se ei pysty vastamaan).

Henkilötietojen käsittelijöille suoraan laissa asetettavia velvoitteita tulisi lisätä mm. tiedonsiirtoja koskevat riskiarviot.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen V lukuun – Henkilötietojen siirrot kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IV lukuun – Riippumattomat valvontaviranomaiset

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VII lukuun – Yhteistyö ja yhdenmukaisuus

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VIII lukuun – Oikeussuojakeinot, vastuu ja seuraamukset

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IX lukuun – Tietojenkäsittelyyn liittyviä erityistilanteita koskevat säännökset

85 artikla edellyttää, että jäsenvaltiot sovittavat kansallisella lainsäädännöllä yhteen tietosuoja-asetuksen mukaisen oikeuden henkilötietojen suojaan sekä oikeuden sananvapauteen ja tiedonvälityksen vapauteen, mukaan lukien käsittely journalistisia tarkoituksia ja akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten. 85 (2) artiklan mukaan säädetyt vapautukset ja poikkeukset näitä tarkoituksia varten vaihtelevat jäsenvaltioittain.

Suomessa tämä sääntely sisältyy tietosuojalain 27 §:ään. Käytännössä on jäänyt epäselväksi jo se, milloin henkilötietoja käsiteltäisiin akateemisen ilmaisun tarkoituksia varten. Akateemista ilmaisua ei ole määritelty tietosuoja-asetuksessa. Määritelmä puuttuu myös tietosuojalaista, koska kansallisella lailla ei ole katsottu mahdolliseksi määritellä tai tarkentaa tietosuoja-asetuksen käsitteistöä (HE 9/2018 vp s. 47).

Akateemisen toiminnan käsite olisikin syytä määritellä tietosuoja-asetuksessa. Erityisen kiinnostava kysymys on, milloin henkilötietoja käsitellään tietosuoja-asetuksessa mainittuihin tieteelliseen tutkimustarkoituksiin ja milloin akateemisen ilmaisun tarkoituksiin. Asetustasoista sääntelyä puoltaa myös akateemiseen toimintaan kuuluva vahva kansainvälisyys. Yhtenäinen sääntely takaisi yhdenmukaiset toimintaperiaatteet Euroopan laajuisesti toimiville tutkimusryhmille.

Havila Marjo

Jyväskylän yliopisto - Lakimies Visa Hiltunen, tietosuojavastaava Riikka Valkonen ja yliopiston eettinen toimikunta